arbejdstageren oppebærer pension, skal artiklens bestemmelser anvendes fuldt ud.

Mertens de Wilmars Mackenzie Stuart Pescatore

Sørensen O'Keeffe Bosco Touffait

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 16. maj 1979.

A. Van Houtte
Justitssekretær

J. Mertens de Wilmars
Formand for første afdeling, fungerende præsident

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT J.-P. WARNER FREMSAT DEN 4. APRIL 1979 [1]

Høje Ret.

Denne sag er forelagt Domstolen for anden gang ved en anmodning om præjudiciel afgørelse fra cour du travail de Mons. Første gang den blev forelagt, havde den sagsnummeret 22/77, og Domstolen afsagde dom i sagen den 13. oktober 1977. Den er offentliggjort i Sml. 1977, s. 1699).

Som retten ved angår sagen følgende omstændigheder.

Mura, som blev født den 28. oktober 1937, arbejdede som minearbejder i Frankrig i ca. fire år, fra 1957 til 1962, og i Belgien i elleve år, fra 1962 til 1973. Derefter blev han uarbejdsdygtig.

Den relevante belgiske lovgivning er reglerne om invalidepension for minearbejdere, der administreres af Fonds National de Retraite des Ouvriers Mineurs (FNROM). Den er især indeholdt i den kongelige anordning, arrêté royal, af 19. november 1970 (Moniteur Belge 26. 11. 1970).

Ifølge artikel 1 i den kongelige anordning har en minearbejder krav på invalidepension, hvis han mindst har arbejdet ti år inden for minedriften og derefter ikke længere er i stand til at udføre normalt arbejde. Artikel 4 fastsætter pensionens beløb til en i belgiske franc

1 — Oversat fra engelsk.

udtrykt årlig sum, hvis størrelse afhænger af, om den pågældende arbejdstager arbejder over eller under jorden, og om han er gift eller ugift. Den retter sig ikke efter forsikringsperiodernes længde. Artikel 23 indeholder en række bestemmelser vedrørende sammenfald af ydelser. Især stykke 1 i denne artikel bestemmer, at en invalidepension, der ydes i henhold til den kongelige anordning, kun kan sammenlægges med én eller flere alders- eller invalidepensioner til et beløb, der som øvre grænse har det i artikel 4 fastsatte årlige beløb for arbejdstagere, der arbejder under jorden, alt efter om de er gift eller ugift. Denne bestemmelse fortolkes af de belgiske retter således, at den finder anvendelse på alle andre alders- eller invalidepensioner, uanset om de ydes i henhold til belgisk eller fremmed ret. Artikel 23, stk. 4 begrænser det omfang i hvilket invalidepensioner, der udbetales i henhold til den kongelige anordning, kan sammenlægges med ydelser ved arbejdsulykker eller erhvervssygdomme.

I henhold til den kongelige anordning tildelte FNROM Mura en fuld invalidepension med virkning fra 1. november 1973. Mura var ikke nødsaget til at påberåbe sig fællesskabsretten som begrundelse for sit krav på denne pension.

Med virkning fra samme dato blev Mura også tildelt en fransk invalidepension på grundlag af hans forsikringsperioder i Frankrig. Han havde krav på denne ydelse på grundlag af sammenlægning og forholdsmæssig beregning i henhold til artiklerne 45 og 46, stk. 2 i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71.

Da FNROM fik kendskab til Muras franske pension, nedsatte den hans belgiske pension i henhold til forordningens artikel 46, stk. 3. Beregningen blev yderligere kompliceret af den omstændighed, at Mura i Belgien også havde krav på en ydelse som følge af en erhvervssygdom, der var omfattet af artikel 23, stk. 4 i den kongelige anordning. Under alle omstændigheder fastslog FNROM ved formel afgørelse af 24. marts 1975, at Mura skulle tilbagebetale et beløb på 10 181 FB, der udgjorde det for meget udbetalte.

Mura indbragte denne afgørelse for tribunal du travail de Mons, som lagde Domstolens dom i sag 24/75 — *Petroni* mod *ONPTS*, Sml. 1975, s. 1149 — til grund, annullerede afgørelsen og fastslog, at Mura havde ret til den fulde belgiske pension.

FNROM appellerede til cour du travail de Mons. Denne ret forelagde Domstolen det spørgsmål, om artikel 12 i forordning nr. 1408/71 i et sådant tilfælde har forrang for nationale regler om forbud mod dobbeltydelser.

Domstolen statuerede hertil:

»Oppebærer en arbejdstager pension udelukkende i henhold til national lovgivning, er forordning nr. 1408/71 ikke til hinder for, at den nationale lovgivning i sin helhed finder anvendelse på ham, herunder de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, idet det dog er en betingelse, at viser den nationale lovgivning sig at være mindre gunstig for arbejdstageren end ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, skal denne sidste anvendes som foreskrevet i artikel 46, stk. 1 i forordning nr. 1408/71.«
(Jf. Sml. 1977, s. 1708).

En enslydende afgørelse blev truffet i sag 37/77, *Greco* mod *FNROM* (Sml. 1977, s. 1711), i hvilken Domstolen afsagde dom samme dag.

Det er ikke klart, hvorfor Domstolen i disse afgørelser henviste til »ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning«. Jeg mener, at det rigtige princip er indeholdt i Domstolens afgørelser i sag 98/77, den første *Schaap*-sag (Sml. 1978, s. 707) og i sag 105/77, *Boerboom*-sagen (Sml. 1978, s. 717). Disse afgørelser var affattet således:

»Oppebærer en arbejdstager pension udelukkende i henhold til national lovgivning, er forordning nr. 1408/71 ikke til hinder for, at den nationale lovgivning i sin helhed finder anvendelse på ham, herunder de nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, idet det dog er en betingelse, at viser den nationale lovgivning sig at være mindre gunstig for arbejdstageren end ordningen efter artikel 46 i forordning nr. 1408/71, skal denne artikel anvendes.«

(Jf. Sml. 1978, s. 715 og 723).

Begrundelsen i dommene i sagerne *Schaap* og *Boerboom* — betragtet i lyset af de faktiske omstændigheder i disse sager — viser, at henvisningen i disse afgørelser til »ordningen efter artikel 46« er en henvisning til denne artikel som helhed og til alle de bestemmelser, som tjener til støtte herfor. Sådanne støttebestemmelser omfatter artikel 12, stk. 2, andet punktum i forordning nr. 1408/71, der udelukker anvendelsen af nationale regler om forbud mod dobbeltydelser, såfremt modtageren oppebærer ydelser ved invaliditet i henhold til artikel 46. I et sådant tilfælde er den eneste regel om forbud mod dobbeltydelser, der kan anvendes, selve artikel 46, stk. 3, thi afgørelsen i sagen *Petroni* udelukker ikke anvendelsen af dette stykke, når en pension ikke alene ydes i henhold til national ret, men i henhold til artikel 46.

Kommissionen har med rette anført, at Domstolen i sagerne *Schaap* og *Boerboom* har fulgt det synspunkt, som jeg havde fremført i mit forslag til afgørelse i disse sager, og hvorefter den pågældende under omstændigheder som de foreliggende i hver medlemsstat har krav på den højeste ydelse, dvs. enten den ydelse, som han kan gøre krav på i henhold til denne stats lovgivning i sin helhed — herunder enhver regel om forbud mod dobbeltydelser, som den måtte indeholde — eller den ydelse, som han kan gøre krav på i henhold til bestemmelserne i forordning nr. 1408/71 i deres helhed. Som Kommissionen har anført, betyder dette i overensstemmelse med afgørelsen i sagen *Petroni*, at hvis en medlemsstats lovgivning tillægger denne person ret til en højere pension, end han kunne kræve i denne stat i henhold til artikel 46, bevarer han denne ret, men at bestemmelserne i den nationale lovgivning ikke kan medføre, at hans samlede krav nedsættes til et beløb, der er lavere end det af forfatterne til forordning nr. 1408/71 tilsigtede beløb, dvs. lavere end det »højeste teoretiske ydelsesbeløb«. Kommissionen anfører med rette, at Domstolen bør følge dette synspunkt.

Artikel 46, stk. 1 og 2 omhandler tre forskellige situationer:

1. Den situation, i hvilken den pågældende person har ret til pension i en bestemt medlemsstat, uden at det er

nødvendigt at anvende ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, og hvor anvendelsen af denne ordning på hans pensionssag ville medføre, at han fik en mindre eller lige så stor pension;

2. Den situation, i hvilken denne person har ret til pension i denne stat, uden at det er nødvendigt at anvende ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, men hvor anvendelsen af denne ordning på hans pensionssag ville medføre, at han fik en større pension; og

3. den situation, i hvilken denne person har ret til pension i denne stat alene i henhold til ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning.

Artikel 46, stk. 1 vedrører en person, der befinder sig i den første eller den anden situation. Ifølge denne bestemmelse har en sådan person umiddelbart ret til den højeste pension, der kommer i betragtning, enten fastsat alene i henhold til den pågældende medlemsstats lovgivning (ofte benævnt »det selvstændige ydelsesbeløb«) eller ved anvendelse af ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning (ofte benævnt »det forholdsmæssigt beregnede beløb«). Jeg siger »umiddelbart«, fordi også artikel 46, stk. 3 skal tages i betragtning.

Artikel 46, stk. 2 omhandler den tredje beskrevne situation.

Jeg ser ingen rimelig grund til at antage, at en person, der befinder sig i den første af disse situationer, i en bestemt medlemsstat skal have sine umiddelbare rettigheder i henhold til artikel 46 beskåret ved anvendelsen af ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, alene fordi lovgivningen i denne stat indeholder en regel om forbud mod dobbeltydelser. Ifølge artikel 12, stk. 2, andet punktum har eksistensen af en national regel om forbud mod dobbeltydelser ingen betydning for den beregning, som skal foretages i henhold til artikel 46.

Mens Mura i Frankrig befinder sig i den tredje af de beskrevne situationer, befinder han sig i Belgien i den første situation. Det må forholde sig således, da han i Belgien umiddelbart alene i henhold til belgisk ret har krav på en fuld pension, hvis beløb ikke afhænger af beskæftigelses- eller forsikringsperioders længde, skønt retten til denne pension er betinget af en ti-årig kvalifikationsperiode, som han har tilbagelagt. Anvendelsen af ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning på hans pensionssag kan ikke forhøje hans krav i Belgien, men kan kun nedsætte det eller i bedste fald føre til et krav af samme størrelse. Jeg mener derfor ikke, at denne ordning kan anvendes på hans pensionssag i Belgien.

Alle detailspørgsmål vedrørende anvendelsen af denne ordning er derfor irrelevante.

Når denne sag imidlertid, efter at Domstolen havde afgjort det første præjudicielle spørgsmål fra cour du travail de Mons, atter blev forelagt Domstolen, skyldes det, at nærværende præjudicielle spørgsmål blev rejst som følge af et anbringende, der blev fremført af Mura. Hvis det antages, at ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning skal anvendes, vil resultatet ved et første blik være en nedsættelse af Mura's umiddelbare krav på 11/15 af det fulde pensionsbeløb, eftersom han har arbejdet fire år i Frankrig og elleve i Belgien. Det anbringende, som han fremførte for at

undgå dette resultat, var baseret på artikel 46, stk. 2, litra c), der bestemmer:

»såfremt den samlede længde af de forsikringsperioder, der er tilbagelagt efter lovgivningen i samtlige implicerede medlemsstater forud for forsikringsbegivenhedens indtræden, overstiger den længste forsikringstid, der efter en af de pågældende staters lovgivning kræves tilbagelagt for at en fuld ydelse kan opnås, skal vedkommende institution i nævnte stat ved anvendelsen af bestemmelserne i dette stykke tage denne længste forsikringstid i betragtning i stedet for den samlede længde af de nævnte perioder; denne beregningsmetode kan ikke medføre pligt for den pågældende institution til at udrede en højere ydelse end den fulde ydelse, der er hjemlet i den for denne institution gældende lovgivning.«

Mura anførte, at eftersom den periode, der efter den relevante belgiske lovgivning skulle være tilbagelagt, for at der kunne ske udbetaling af den fulde ydelse, androg ti år, måtte nævneren i brøken være 10 og ikke 15 i henhold til den første del af stk. 2, litra c), mens tælleren skulle være 10 og ikke 11 i henhold til den anden del af stk. 2, litra c). På denne måde var Mura under alle omstændigheder umiddelbart berettiget til den fulde pension.

Heroverfor anførte FNROM, at stk. 2, litra c) kun finder anvendelse i pensionssager, der udelukkende er omfattet af stk. 2, dvs. hvor det er nødvendigt at anvende ordningen med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, for overhovedet at give den pågældende en ret til pension. FNROM henviste til støtte for dette anbringende til ordlyden af artikel 46, stk. 1, der udelukkende henviser til »de i stk. 2, litra a) og litra b) fastsatte regler«.

Under hensyn til disse anbringender har cour du travail forelagt nærværende anmodning, og har stillet det spørgsmål, om artikel 46, stk. 1 er til hinder for, at artikel 46, stk. 2, litra c) finder anvendelse. Cour du travail har i sin forelæggelseskendelse anført, at dette spørgsmål så meget desto mere er af betydning, når henses til ordlyden af Domstolens dom i sagen *Schaap*.

Vedrørende det snævert affattede spørgsmål, som således er forelagt Domstolen, deler jeg atter Kommissionens opfattelse. Artikel 46, stk. 1 udelukker ikke — i tilfælde der er omfattet af bestemmelsen — at stk. 2, litra c) finder anvendelse. Sidstnævnte stykke tjener alene til støtte for stk. 2, litra a) og litra b) og behøver ikke udtrykkeligt nævnes, når der henvises til disse litra. Det ville være højst ulogisk og urimeligt, hvis en person kan rejse krav i henhold til artikel 2, litra c), hvis vedkommende ikke kan godtgøre en ret til pension i en medlemsstat, uden at det er nødvendigt at anvende metoden med sammenlægning og forholdsmæssig beregning, men er afskåret herfra, hvis vedkommende i denne stat har ret til en vis pension, uden at det er nødvendigt at anvende denne metode.

Cour du travail har ikke forelagt Domstolen det spørgsmål, om den relevante belgiske lovgivning — såfremt stk. 2, litra c) finder anvendelse i et tilfælde, der er omfattet af stk. 1 — er en lovgivning af den art, der er nævnt i stk. 2, litra c). Både FNROM og Kommissionen anfører, at det ikke forholder sig således, da den ved belgisk lovgivning foreskrevne periode på ti år er en mind-

steperiode og ikke en maksimumsperiode. Det er derfor ikke påkrævet at tage stilling til dette spørgsmål i det foreliggende tilfælde.

Jeg foreslår derfor Domstolen at besvare det af cour du travail forelagte spørgsmål således:

Artikel 46, stk. 1 i forordning nr. 1407/71 skal ikke fortolkes således, at den udelukker den eventuelle anvendelse, i et tilfælde der er omfattet af dette stykke, af stk. 2, litra c) i samme artikel. Ifølge artikel 46, stk. 1 skal metoden med sammenlægning og forholdsmæssig beregning — i forhold til hvilken stk. 2, litra c) udgør en støttebestemmelse — imidlertid ikke anvendes, hvis dette medfører en nedsættelse af det ydelsesbeløb, som den forsikrede har umiddelbart krav på efter den pågældende medlemsstats lovgivning.